

Furiøst spektakel

Af [Magnus Corvus](#) - jun 2, 2015

Martin Skovhus anmelder George Millers fjerde opus i filmserien om den gale landevejskriger, *Mad Max: Fury Road*, som den nu 70-årige instruktør har begået 30 år efter forgængeren, *Mad Max Beyond Thunderdome*. Anmeldelsen ser nærmere på filmens plot, audiovisuelle aspekter og kønspolitiske potentiale, der har fået selvudråbte He-Men til at advare andre mænd mod at se filmen, som de anklager for at være undergravende, feministisk propaganda.

Mad Max: Tredive år efter

Mad Max: Fury Road er den fjerde film i serien om den gale landevejskriger Max Rockatansky. Der er ikke noget usædvanligt i beslutningen om at følge op på et succesfuldt franchise, men det er bemærkelsesværdigt, at der er gået tredive år siden den forrige film i serien, *Mad Max Beyond Thunderdome*, og 36 år siden den første, *Mad Max* (1979), som var en forholdsvis billigt produceret, australsk *new wave*-film, der blev et overraskende stort og profitabelt hit (fig. 1). Den originale *Mad Max* er på mange måder typisk for perioden, præget af *wipes*, ivrig brug af det forholdsvis nyligt introducerede *Steadicam*, en morderisk motorcykelbande der mest af alt ligner en blanding af et punkband og en omrejsende gøglertrup, og vekslen mellem bil- og motorcykeljagter i højt tempo og dvælende sekvenser med svulstig underlægningsmusik. Det er en film, der konstant befinder sig i kitchens grænseområde, for eksempel når Max og hans kone Jessie (Joanne Samuel) i et forsøg på at flygte fra deres problemer køber en blød, brun hundehvalp og flytter langt ud på landet med deres nyfødte barn.

Fig. 1: Plakaten til den første *Mad Max*-film fra 1979, som blev en overraskende kæmpesucces.

I de mellemliggende år har filmens australske instruktør, George Miller, blandt andet instrueret familiefilmene *Babe: Pig in the City* (1998), *Happy Feet* (2006) og *Happy Feet 2* (2011). Måske har den nu 70-årige instruktørs omgang med nuttede grislinger og pingvinunger givet ham ekstra blod på tanden til at vende tilbage til det postapokalyptiske, udstødningsgasstinkende univers, som *Mad Max* udspiller sig i. Originalens dvælende scener og tilløb til ironi finder man ikke meget af i *Mad Max: Fury Road*, der stort set udspiller sig som én lang actionsekvens med brølende maskiner, endeløse stunts og langt flere hestekræfter end forløberne nogensinde kunne have drømt om – hele herligheden i 3D.

In medias res

Anslaget til *Mad Max: Fury Road* er en regulær kickstart, hvor tilskueren sparkes nådesløst ind midt i det kaotiske og larmende univers. I rollen som titelfiguren har Tom Hardy overtaget rattet fra Mel Gibson, enten på grund af Gibsons fremskredne alder eller – som én anmelder (David Edelstein) bemærker – Gibson er “too genuinely mad to continue” (fig. 2). I filmens optakt er Max på flugt fra en gruppe *raiders* fra bjergfæstningen *The Citadel*, som er på jagt efter egnede organdonorer til deres hær af *war boys*, der tilsyneladende lider af en form for genetisk blodsygdom. *The Citadel* er en grotesk og perverteret fæstning for en kultlignende overklasse, der holder de fattige undersåtter i ave ved at udøve total kontrol over den ultimative ressource: vand, eller *aqua-cola*, som det hedder i filmens univers. Her bliver hvidmalede drenge med mørke øjenomgivelser opdraget som *war boys*, med løfte om at komme til Valhalla, hvis de dør i kamp. Fødedygtige kvinder er en mangelvare, og derfor har samfundets leder, Immortan Joe (Hugh Keays-Byrne), et harem af bortførte, slanke skønheder til sin rådighed, der skal føde hans sønner, mens de mere velnærede kvinder holdes som malkekvæg for den omfattende modernælksindustri og antageligt som leverandører af små, nye soldater. Immortan Joe bliver introduceret i en fascinerende scene, hvor hans vortedækkede krop pudres og dækkes med et gennemsigtigt kropspanser, mens hans tærede ansigt bliver iklædt en dødningemaske (fig. 3). Trods indædt kamp bliver Max indfanget, brændmærket og lænket som personlig *blood bag* til Nux (Nicholas Hoult), en *war boy*, der bliver en central karakter i plottet. Klipningen af Max's flugtforsøg er hektisk og inkluderer bombardementer af flash backs eller hallucinationer, hvor Max bliver hjemsøgt af spøgelse fra sin fortid. Tilskueren er lige så desorienteret som Max i de trange, underjordiske gange, han forsøger at flygte igennem. Tydeligvis inviterer filmen sin tilskuer til at koble analyseapparatet fra og bare lade sig overvælde af det visuelle bombardement, der udnytter 3D-formatet til fulde. Filmens bestræbelse på at forvirre tilskueren begrænser sig ikke kun til anslaget, for da filmens anden hovedkarakter, Imperator Furiosa (Charlize Theron) bliver introduceret, har man ingen idé om, hvem hun er, eller hvad der er hendes mission, da hun forlader citadellet i en *war rig* – en heftigt armeret tankvogn (fig. 4).

Fig. 2: Tom Hardy har overtaget titelrollen, som blev spillet af Mel Gibson i de første tre film.

Fig. 3: Immortan Joe iklædt panser og maske.

Fig. 4: Charlize Theron som den oprørske Imperator Furiosa.

The green place

Officielt er Furiosa på vej for at hente brændstof i den nærliggende Gas Town, da hun giver sine folk ordre til at ændre rute. Immortan Joes søn Corpus Colossus (Quentin Kenihan) lugter forræderi, og derfor sætter Immortan Joe efter Furiosa med hele sin hær. Langsomt begynder filmens plot at tegne sig for tilskueren: Furiosa er på flugt med Immortan Joes harem, som hun vil tage til det sagnomspundne *green*

place of many mothers – et sted, hvor det stadig skulle være muligt at dyrke jorden i den ellers endeløse saltørken, og hvor kvinder kan slippe for mændenes undertrykkelse. Nux er også med i jagten på Furiosa, og som hans bloddonor bliver Max ufrivillig deltager. Efter at have overlevet den lange tur som levende rambuk under dødsførslen gennem ørkenen, lykkes det Max at slippe fri af sine lænker, og han slutter sig til kvindernes spirende oprørsbevægelse. Det er dog langt fra kærlighed ved første blik mellem Furiosa og Max, og i lang tid er forholdet imellem Max og kvinderne præget af dyb gensidig mistro. Drevet af sin forelskelse i én af de unge kvinder slutter Max sig til også til gruppen, der siden slår sig sammen med en fraktion af ældre, kvindelige bikere – *the Vuvalini*. Én af de ældre kvinder med det passende navn Keeper of the Seeds (Melissa Jaffer) er i besiddelse af en samling frø, symbolet på oprørsgruppens håb om en bedre verden. Men uden vand ingen dyrkning, og derfor gør gruppen sig klar til kampen om retten til vand i et storslået opgør med Immortan Joe og hans håndlangere. Det er her, filmen for alvor tager form, og man som tilskuer forstår præcis, hvad der er på spil.

Ørkenvandring

Der bliver gjort tilløb til humor og ironi, for eksempel da Max første gang møder haremmet af unge modeller, der som et fata morgana ses i gang med at vaske hinanden i slow motion med en vandslange, men overordnet set er det overdådighed, der er i højsædet, ikke ironi eller raffinement (fig. 5). Den digitale filmning fandt primært sted i Namibias ørken, forestået af den erfarne filmfotograf John Seale, der pudsigt nok vandt en Oscar for en anden ørkenfilm, *The English Patient* (1996). Billedsiden er kendetegnet af klare, næsten plakatatagtige kompositioner, ofte monokrome eller holdt i få, gennemgående farver – blå, gyldne, grålige (fig. 6). Det får lidt filmen til at ligne en to timer lang tv-reklame, og bedre bliver det ikke, når 3D-formatets lag-på-lag-effekter resulterer i billeder, der minder om de udskårne krybbescener i karton, som nogle mennesker sætter i deres vinduer omkring juletid. Indtrykket stemmer dog fint overens med karaktertegningerne, der også er temmelig skabelonagtige – ikke mindst titelfiguren, hvis ansigt i filmens første del er dækket af en maske og forbliver nogenlunde lige så udtryksløst, da masken bliver fjernet. Som Henrik Queitsch skriver i sin anmeldelse i Ekstra Bladet: "Det er da kreperligt, at man hyrer en så kapabel skuespiller som Tom Hardy og så bruger ham til absolut ingenting. Rollen kunne lige så godt være besat af en boksepude." For denne anmelder var det mest kreperlige faktisk, at boksepuden er udstyret med *one-liners* i værste *Die Hard*-stil, som "Hey, that's my head" og (citeret efter hukommelsen): "It wasn't enough for you to steal my car – now you want my blood too." Ærgerligt virker det også, at filmen er så spækket med detaljer, at mange af dem ender med at forblive uudnyttede. Hvad er for eksempel pointen i at have en karakter, der bliver kaldt *The People Eater*, hvis han aldrig får lov at gnave i så meget som en sur storetå?

Fig. 5: Immortan Joes harem af unge kvinder.

Fig. 6: Mange af filmens shots er monokrome eller holdt i få, gennemgående farver.

På lydsiden bliver der leget lidt med den filmiske diegesis, når elementer af den hollandske multiinstrumentalist Junkie XL's score pludselig bliver del af filmens dramatiske univers: Der slås lystigt på trommer, og en el-gitarist med bind for øjnene er spændt for et af hærens køretøjer og benyttes flittigt til at knytte lyd og billede sammen – somme tider med en effekt, der nærmer sig *mickey mousing*. Sidstnævnte element bliver dog skamredet i en grad, så det bliver regulært trættende, og det ændrer ikke på det overordnede indtryk: Dette er en film, der har haft et enormt budget at lege med og er opsat på at vise det i hver eneste sekvens.

Hævrende furier

Umiddelbart kunne man have tænkt, at filmens undertitel *Fury Road* var en hentydning til den *road rage* og dødsførelse, der har kendetegnet filmserien fra første færd. Men den refererer nok snarere til den primært kvindebaserede oprørsgruppe som en flok furier – de hævntrøstige, underjordiske gudinder fra græsk mytologi – anført af den forståeligt rasende Furiosa. Vi får indtryk af, at hun også har lidt mentale og fysiske men under Immortan Joes tyranni: hun nævner på et tidspunkt, at hun også i sin tid blev bortført til *The Citadel* – og kunne han også være skyld i, at hendes venstre underarm er amputeret og erstattet af en metalprotese? Med fokus på kvinderne som hævnende furier har nogle kritikere og anmeldere antydning af filmens tilløb til kønspolitisk potentiale. På en usædvanligt fordømmende hjemmeside for 'rigtige' mænd skriver den selvudråbte He-Man Aaron Clarey i "Why You Should Not Go See 'Mad Max: Feminist Road'" om, hvordan filmen er slet skjult feministisk propaganda. I realiteten er det så som så med feminismen. Nok er der slagfærdige bedstemortyper og viljefaste kvindelige ledere, men kønsstereotyperne lever i bedste velgående, når de kampdygtige kvinder enten har barberede hoveder (som Furiosa), kort hår (som Toast the Knowing (Zoë Kravitz)), den modigste kvinde i haremmet, eller er infertile, ældre kvinder. Med andre ord, som Carol Clover ville argumentere, ifølge en traditionel kønsopfattelse er de funktionelt set ikke kvinder i filmens univers. Det er til gengæld de slanke, unge, langhårede, letpåkledte modeller fra haremmet, som stort set ikke er andet bevendt i en krisesituation end at hvile i baggrunden (fig. 7). Skulle man endelig læse en form for civilisationskritik ud af *Mad Max: Fury Road* er det snarere den spirende *eco warrior*-mentalitet – karakteriseret ved frøene som håb for fremtiden og kampen mod monopolen på vand, hvor Coca Cola-koncernen får et slet skjult vink med en vognstang i kraft af filmens navn for vand, *aqua-cola*.

Fig. 7: Feminisme? Jo mere stereotyp feminin de er, des mindre bevendt er filmens kvinder i krisesituationer.

Mad Max: Fury Road er en hæsblæsende affære, som har begejstret rigtig mange. Filmen har i skrivende stund en *user rating* på 8,9/10 på IMDB blandt 28,866 brugere, hvilket er sigende om dens appel. For denne anmelder havde taktikken med at bombardere og forvirre tilskueren fra begyndelsen ikke den tilsigtede effekt. Faktisk kedede jeg mig igennem filmens første halvdel, og da først plottet stod klart i al dets enkelhed, var det både for lidt og for sent. Filmen er et imponerende audiovisuelt spektakel, hvis kulturkritiske tilløb virker temmelig halvhjertede.

[quote_center]***[/quote_center]

Fakta

- *Mad Max: Fury Road*
- Manuskript: George Miller, Brendan McCarthy, Nick Lathouris
- Instruktion: George Miller
- Dansk premiere 14. maj 2015

Litteratur

- [Anmeldelse af David Edelstein](#)
- [Anmeldelse af Henrik Queitsch](#)
- [Indlæg af Aaron Clarey](#)

Magnus Corvus

Magnus Corvus, cand.mag. i Litteraturhistorie og Æstetik & Kultur fra Aarhus Universitet. Arbejder som oversætter og skribent.